

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

23 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Iurie Diaconu,
Judecători Liliana Catan, Ion Guzun,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, împotriva sentinței Judecătoriei Orhei din 22 noiembrie 2017 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 iunie 2019, declarat de avocatul Boris Druță, în numele inculpatului

Buia Gheorghe XXXXXX

Termenul de examinare,
instanța de fond: 21.02.2017 – 22.11.2017,
instanța de apel: 22.04.2019 – 11.06.2019,
instanța de recurs: 09.08.2019 – 23.10.2019.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Orhei din **22 noiembrie 2017**, cauza fiind examinată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală, Buia Gheorghe a fost condamnat în baza art. 321 Cod penal la 1 an și 8 luni închisoare și în baza art. 321 Cod penal la 1 an și 8 luni închisoare.

Potrivit art. 84 Cod penal, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsa de 2 ani închisoare.

În temeiul art. 85 Cod penal, pentru cumul de sentințe, prin adăugirea parțială a pedepsei aplicate conform sentinței Tribunalului Cahul din 11.04.2003 și hotărârea Curții Supreme de Justiție din 21.12.2009, i-a fost stabilită pedeapsa definitivă de 2 ani și 5 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis, începând din 22.11.2017.

2. Instanța de fond a constatat că la 06 decembrie 2016, între orele 07.50 - 09.00, inculpatul Buia G., ispășind pedeapsa în Penitenciarul nr. 17-Rezina, aflându-se în curtea de plimbare a blocului de regim nr. 1 al Penitenciarului nr. 17-Rezina, acționând intenționat, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestora, contrar prevederilor pct. 89 din Statutul executării pedepsei de către condamnați aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26.05.2006, potrivit cărora deținuții sunt obligați să *respecte întocmai cerințele Codului de executare, Statutului și altor acte normative ce reglementează detenția persoanei; să respecte regulile de comportare, programul zilei și regimul de deținere stabilit în penitenciar; să îndeplinească necondiționat cerințele legitime ale personalului penitenciar precum și ale pct. 90 din Statut, potrivit căruia, deținuților li se interzice crearea dificultăților personalului penitenciar, precum și altor persoane ce asigură ordinea de deținere, la îndeplinirea de către aceștia a obligațiilor de serviciu, insultarea sau săvârșirea acțiunilor care jignesc demnitatea personalului penitenciar, deținuților și altor persoane, s-a opus prin violență cerințelor legitime ale supraveghetorului Serviciului Regim și Supraveghere, sergent inferior de justiție, Ciorici N. de a înceta acțiunile sale agresive, manifestate prin lovire violentă în ușa de gratii a unei boxe sportive și în cutia poștală fixată pe perete, îmbrâncindu-l pe Ciorici N., aruncându-l pe ultimul la podea peste braț, cauzându-i acestuia leziuni corporale sub formă de *edem al țesuturilor moi pe spate* care, potrivit concluziilor raportului de expertiză judiciară nr. 07/D din 09.01.2017 se califică ca vătămare neînsemnată, totodată, deteriorând stația radio din dotare ce se afla asupra lui Ciorici N.*

Tot el, la 16 martie 2017, aproximativ ora 09.30, ispășindu-și pedeapsa în Penitenciarul nr.17-Rezina, aflându-se în blocul de regim nr. 1 al Penitenciarului nr. 17-Rezina, acționând intenționat, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestora, contrar prevederilor pct. 89 din Statutul executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26.05.2006, potrivit cărora deținuții sunt obligați să *respecte întocmai cerințele Codului de executare, Statutului și altor acte normative ce reglementează detenția persoanei; să respecte regulile de comportare, programul zilei și regimul de deținere stabilit în penitenciar; să îndeplinească necondiționat cerințele legitime ale personalului penitenciar precum și ale pct. 90 din Statut potrivit căruia deținuților li se interzice crearea dificultăților personalului penitenciar, precum și altor persoane ce asigură ordinea de deținere, la îndeplinirea de către aceștia a obligațiilor de serviciu, insultarea sau săvârșirea acțiunilor care jignesc demnitatea personalului penitenciar, deținuților și altor persoane*, fiind escortat în celulă, după ce, manifestând un comportament agresiv, s-a exprimat cu cuvinte injurioase, a aruncat un scaun din coridorul blocului respectiv, iar ulterior a lovit cu picioarele în scaunul dat, la cerințele legitime ale supraveghetorului Serviciului Regim și Supraveghere, sergent de justiție Sașco V. de

a înceta acțiunile agresive, s-a opus prin violență, aplicându-i o lovitură cu piciorul în regiunea cutiei toracice, astfel cauzându-i leziuni corporale sub formă de *echimoză masivă pe torace*, care conform concluziilor raportului de expertiză judiciară nr. 44D din 14.04.2017, se califică ca vătămare ușoară.

Instanța a reținut că inculpatul a declarat că recunoaște săvârșirea faptelor indicate în rechizitorii și probele administrate la faza de urmărire penală, solicitând ca judecarea cauzei să se petreacă în procedura simplificată.

Astfel, probele administrate demonstrează și justifică încadrarea acțiunilor inculpatului în baza art. 321 Cod penal, ca nesupunerea prin violență cerințelor legitime ale administrației penitenciarului, săvârșită de persoană care execută pedeapsa în penitenciar.

La stabilirea pedepsei, instanța a ținut cont de prevederile art. 7, 61, 75 Cod penal, că inculpatul a săvârșit infracțiuni mai puțin grave, că nu au fost stabilite circumstanțe atenuante și agravante, concluzionând că reeducarea și corectarea acestuia este posibilă doar prin aplicarea unei pedepse sub formă de închisoare, în limitele prevăzute de art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, fiind inoportună numirea unei alte pedepse, în cazul în care el execută pedeapsa privativă de libertate.

3. La **21 martie 2019**, inculpatul a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să-i fie aplicată o pedeapsă mai blândă.

Apelantul a invocat că recunoaște parțial faptele săvârșite, iar primul dosar a fost fabricat.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 iunie 2019, apelul a fost respins ca fiind depus peste termen.

Instanța de apel a statuat că, în conformitate cu art. 401 alin. (1) pct. 2) și art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, inculpatul poate declara apel în termen de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale.

Conform datelor din materialele dosarului, sentința a fost pronunțată integral la 22 noiembrie 2017, fiindu-i înmănată sub semnătură inculpatului în aceeași zi.

Totodată, apelul inculpatului a fost depus și înregistrat în instanța de fond la 10 aprilie 2019, cu depășirea termenului de 15 zile acordat pentru atacarea sentinței cu apel.

Potrivit art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată din motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Ori, repunerea în termen a apelului reprezintă mijlocul procesual prin care titularul dreptului la apel, care nu a putut declara apel din cauze independente de voința lui, este repus în dreptul de care fusese decăzut după expirarea termenului de apel.

Repunerea în termen se operează doar având prezente două condiții cumulative: întârzierea a fost determinată din motive întemeiate: calamitate naturală, accident, boală, ș.a., pe care apreciindu-le instanța de apel va constata dacă situația invocată de apelant constituie în mod efectiv o cauză de împiedicare a declarării apelului, apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei

sau încasării despăgubirilor materiale, aceste condiții privind-l doar pe inculpat și partea civilmente responsabilă.

Deși avocatul inculpatului a solicitat repunerea în termen a cererii de apel înaintate, nu au fost prezentate careva motive plauzibile ce ar confirma faptul că întârzierea a fost determinată din motive întemeiate, cu atât mai mult că una din condițiile cumulative de repunere în termen a cererii de apel este ca apelul să fie declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei.

Totodată, din afirmația inculpatului că anterior a depus cerere de apel, dar nu a fost citat, se atestă că situația invocată de apelant nu constituie în mod efectiv o cauză de împiedicare a declarării apelului, or, la materialele cauzei nu sunt anexate careva înscrisuri ce ar confirma cele invocate.

Prin urmare, odată ce apelul este depus peste termen, instanța de apel nu se va expune asupra argumentelor inculpatului expuse în cererea de apel.

5. Avocatul Boris Druță a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea parțială a hotărârilor adoptate și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului să-i fie stabilită o pedeapsă minimă.

Recurentul a invocat că inculpatul nu a fost informat despre faptul că este în drept să atace sentința.

Ori, inculpatul se află deja de 18 ani în instituțiile penitenciare și nu are suficiente cunoștințe juridice. La fel, în ultima perioadă de timp, în viața lui s-au petrecut evenimente tragice.

Din momentul săvârșirii infracțiunii au avut loc mai multe modificări în legislație (art. 91, 92 Cod penal), inculpatul având temeiuri să pretindă aplicarea acestora față de el.

Pe lângă aceasta, sentința de condamnare nu poate fi menținută, deoarece în baza probelor administrate, inclusiv declarațiile martorilor, nu-i poate fi aplicată o pedeapsă atât de aspră.

La pronunțarea deciziei, instanța de apel nu a respectat prevederile art. 5, 13 din CEDO, acordând prioritate probelor prezentate de acuzare.

În drept, recursul este fondat pe prevederile art. **427, p. 2, 6** Cod de procedură penală.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

În primul rând, potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, dar doar în temeiurile prevăzute de lege.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, se pronunță doar în limitele temeiurilor invocate în recurs. Potrivit art. 429 alin. (1) Cod de procedură penală, recursul trebuie să fie motivat. În corespundere cu art. 430 alin. (5) Cod de procedură penală, cererea de recurs trebuie să conțină indicarea temeiurilor prevăzute în art. 427 și argumentarea ilegalității hotărârii atacate în acest sens. Potrivit art. 6 pct. 11¹) Cod de procedură penală, eroare gravă de fapt constituie stabilirea eronată a faptelor, în existența sau inexistența lor, prin neluarea în considerare a probelor care le confirmau sau prin denaturarea conținutului acestora. Eroarea gravă de fapt nu reprezintă o apreciere greșită a probelor.

Sub acest aspect, se reține că recursul este fondat în drept pe art. 427, p. 2, 6 Cod de procedură penală, avându-se în vedere, probabil, art. 427 alin. (1) pct. 2), 6) Cod de procedură penală, care prevede și următoarele temeuri de drept - instanța nu a fost compusă potrivit legii ori au fost încălcate prevederile art. 30, 31 și 33, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, acesta este expus neclar, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței (*pct. 5 din decizie*).

Însă, în recursul respectiv, în pofida prevederilor enunțate, nu este specificat, în raport cu relevanțele conținute în partea descriptivă a hotărârii contestate, asupra căror motive concrete din apelul declarat nu s-ar fi pronunțat instanța de apel, în cazul în care apelul declarat a fost respins ca fiind depus peste termen și care ar fi esența erorilor concrete de drept, și a circumstanțelor că instanța nu a fost compusă potrivit legii ori au fost încălcate prevederile art. 30, 31 și 33, că motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, că acesta este expus neclar, că instanța ar fi admis o eroare gravă de fapt, raportată la exigențele art. 6 pct. 11¹) Cod de procedură penală, care ar fi afectat soluția instanței, fiind omisă în totalitate și argumentarea ilegalității hotărârii atacate în acest sens (*pct. 5 din decizie*).

Circumstanțele enunțate denotă că recursul declarat nu întrunește condițiile de conținut, iar instanța de recurs nu este competentă să completeze din oficiu recursul ordinar al avocatului cu circumstanțe în fapt și în drept, care l-ar justifica și să se expună, apoi, asupra unor temeuri neargumentate legal de recurent.

Or, conform prevederilor art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

În al doilea rând, potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv și în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect și în raport cu circumstanțele invocate în recursul ordinar declarat, în care nici nu sunt indicate concrete erori de drept și clar definite (*pct. 5 din decizie*), se reține că potrivit circumstanțelor reproduse în pct. 4. din prezenta decizie, instanța de apel legal și întemeiat a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind tardivitatea apelului declarat de inculpat, în strictă conformitate cu dispozițiile legii.

Astfel, potrivit art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale. În corespundere cu art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. În conformitate cu art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește. Din materialele cauzei rezultă că sentința integrală a fost pronunțată la 22 noiembrie 2017

în prezența inculpatului și acesta a primit copia de pe sentința motivată la aceeași dată, contrasemnând o recipisă în acest sens (v. II, f.d. 119, 126, 132).

Deci, termenul de declarare a apelului a expirat la sfârșitul zilei de 07 decembrie 2017.

Totodată, potrivit ștampilei de pe plic, apelul inculpatului a fost depus la oficiul poștal pe 20 martie 2019 și înregistrat în instanța de apel la 21 martie 2019, adică peste termenul prevăzut de lege, deci instanța de apel întemeiat l-a respins ca fiind declarat peste termen (v. II, f.d. 145, 146, pct. 3., 4. din decizie).

Se observă că instanța de apel în mod argumentat și just a constatat că întârzierea menționată nu a fost determinată de motive întemeiate (pct. 6. din decizie).

Totodată, soluția de respingere a apelului ca depus peste termen nu implică o verificare a hotărârii atacate, întrucât instanța de apel nu poate proceda la o verificare de fapt și de drept a acesteia decât în cadrul unui apel exercitat în mod legal.

Este de menționat că art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Prin urmare, termenul de apel este un termen legal și imperativ, astfel încât nerespectarea lui atrage decăderea din exercițiul dreptului de a declara apel și nulitatea oricărei cereri de apel înaintate după expirarea acestui termen (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, pct. 6.*).

Argumentul recurentului că inculpatul a omis termenul de depunere a apelului pe motiv că acesta *se deține o perioadă îndelungată în instituțiile penitenciare și nu are suficiente cunoștințe juridice*, nu prezintă un motiv întemeiat al întârzierii menționate și repunere în termen a apelului declarat, ori, conform procesului-verbal al ședinței de judecată în instanța de fond din 22.11.2017, cât și prin dispozitivul sentinței, participanților la proces li se explică ordinea și termenele de atac (v. II, f.d. 119, 125, 131).

Pe lângă aceasta, potrivit art. 420 alin. (4) Cod de procedură penală, nu poate fi atacată cu recurs sentința în privința căreia inculpatul nu a folosit calea apelului.

Rezultă că recursul ordinar nu are niciun suport legal în aspectul vizat, deoarece apelul tardiv echivalează cu nefolosirea acestei căi de atac (pct. 5. și 6. din decizie), împrejurare ce nu implică o verificare de către instanța de recurs a hotărârilor atacate pe fond.

Împrejurările enunțate denotă în mod concludent că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurent, că hotărârea contestată conține motive clare și legale pe care se întemeiază soluția, și că recursul ordinar este unul vădit neîntemeiat.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Prin urmare, odată ce recursul menționat este vădit neîntemeiat, acesta urmează a fi declarat inadmisibil.

7. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (1), (2) pct. 4), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Boris Druță, împotriva sentinței Judecătoriei Orhei din 22 noiembrie 2017 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 iunie 2019, în privința inculpatului Buia Gheorghe XXXXX, pe motiv că este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 15 noiembrie 2019.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun